

Asia

OSA; EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus

Kokous

U/E/UTP-tunnus

E 125/2020 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Syksyllä 2020 käynnistetty EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistus on erityisesti lainsäädäntötyön osalta edennyt hitaasti. Neuvoston tämänhetkinen puheenjohtajamaa Ranska on kautensa aikana edistänyt uutta "askel kerrallaan" -etenemistapaa työskentelylle. Tarkoituksena on edetä vaiheittain ja pyrkiä joka vaiheessa tasapainoon jäsenvaltioille asetettavien velvoitteiden ja yhteisvastuutoimien välillä. Seuraavien neuvoston puheenjohtajamaiden (Tšekki ja Ruotsi) on tarkoitus jatkaa maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksessa etenemistä Ranskan puheenjohtajakauden tulosten pohjalta.

Puheenjohtajan suunnitelma esiteltiin ensimmäistä kertaa tammikuun alussa, ja asiaa käsiteltiin tiiviisti 3.3. pidettyyn oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon saakka. Neuvostokeskustelussa ja välittömästi sen jälkeen huomion on kuitenkin vienyt Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen muuttoliikevaikutukset. Maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen käsittely on käynnistynyt uudelleen huhtikuun lopussa, ja puheenjohtaja tavoittelee poliittista yhteisymmärrystä uudistuksen ensimmäisen vaiheen sisällöstä 9.-10.6. oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa tai joka tapauksessa vielä kautensa aikana.

Maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen kokonaisuudesta annettiin lokakuussa 2020 E-kirje (E 125/2020 vp.), ja nyt annettava E-jatkokirje käsittelee edellä mainittua uutta etenemistapaa.

Suomen kanta

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on käynnistänyt laajamittaisen Euroopan unioniin kohdistuvan muuttoliikkeen. Jäsenvaltioiden tulee varautua kriisin jatkumiseen ja muuttoliiketilanteen vaikeutumiseen edelleen. Näiden akuuttien toimien rinnalla on sekä Suomen että EU:n näkökulmasta yhä tärkeämpää edetä myös pidemmän aikavälin tavoitteissa ja tehdä maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa tarvittavat uudistukset. Uudistusten osalta on tavoiteltava EU:n yhtenäisiä ratkaisuja kuten Ukrainan tilanteeseen vastaamisessa ja pyrittävä hyödyntämään tämänhetkistä poikkeuksellista tilannetta neuvotteluratkaisun löytämisessä.

Puheenjohtajamaa Ranskan ehdotus maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksessa etenemiseksi on lähtökohtaisesti Suomen keskeisimpien tavoitteiden mukainen, ja työn

jatkamista sen pohjalta voidaan tukea. (SM2022-00018) On edelleen tavoiteltava kokonaisvaltaista uudistusta komission lainsäädäntöehdotusten ja muiden aloitteiden pohjalta. Tämän vuoksi olisi tärkeää hyväksyä viipymättä puheenjohtajan etenemissuunnitelman ensimmäinen vaihe, johon kuuluu neuvoston yhteisymmärryksen edistäminen Eurodac- ja seulonga -asetusehdotuksista samanaikaisesti yhteisvastuun elementtejä kehittäen.

Suomi suhtautuu U-kirjelmissä määriteltyjen kantojensa puitteissa rakentavasti Eurodac- ja seulonga-asetusehdotuksiin tehtäviin muokkauksiin, jotka ovat tarpeellisia ehdotusten edistämiseksi osana uudistuksen ensimmäistä vaihetta. *(Eurodac-asetusta koskevat kannat on määritetty U-kirjelmässä U 30/2016 vp. jatkokirjeineen ja seulonga-asetusta koskevat kannat vastaavasti U-kirjelmässä U 60/2020 vp. jatkokirjeineen.)*

Suomelle on jatkossakin keskeinen tavoite, että EU:ssa luodaan lainsäädännöllisesti selkeä ja käytännössä toimiva järjestely korkean muuttoliikepaineen tilanteisiin ja erilaisiin kriiseihin, jotta jäsenvaltioille kohdistetaan nopeasti ja vaikuttavasti kaikki niiden tarvitsema tuki ja varmistetaan yhteisen turvapaikkajärjestelmän toimivuus ja maahanmuuton hallinta myös näissä tilanteissa. (vrt. E 125/2020 vp.) Lainsäädäntötyön edistämiseksi yhteisvastuusta voidaan puheenjohtajan etenemissuunnitelman mukaisesti ensi vaiheessa sopia myös tilapäisesti esimerkiksi poliittisella sopimuksella tai julistuksella.

Suomi pitää tärkeänä, että Ukrainan tilanteeseen liittyvät opit siitä, millaista apua ja tukea jäsenvaltiot tarvitsevat laajamittaisen maahantulon tilanteessa, kootaan ja hyödynnetään tilapäisestä yhteisvastuumekanismista sovittaessa. Mekanismi on rakennettava siten, että sillä voidaan vastata jäsenvaltioiden todellisiin tarpeisiin samalla kun tukea antaville jäsenvaltioille jätetään riittävä harkintavara tukimuotojen valintaan. Jos taloudellinen tuki otetaan osaksi tilapäistä yhteisvastuumekanismia, sen toteuttamisessa on pyrittävä ensisijaisesti hyödyntämään olemassa olevia rakenteita ja menettelyitä.

Suomen osallistumistapa tilapäiseen yhteisvastuumekanismiin määritetään sen mukaisesti, miten tukitarpeisiin pystytään kussakin tilanteessa parhaiten vastaamaan. Käytettävissä olevaa EU-rahoitusta hyödynnetään täysimääräisesti.

Lainsäädäntötyön ja yhteisvastuun rinnalla EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan kehittämisessä olennaista on myös kokonaisvaltaisten kumppanuuksien rakentaminen muuttoliikkeen lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa mm. paluiden tehostamiseksi ja laillisten väylien tarjoamiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen edistäminen vaiheittain

Puheenjohtajavaltio Ranskalla on maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa kokonaisvaltainen etenemissuunnitelma, joka sisältää (1) tarkastusten ja rekisteröinnin vahvistamista ulkorajalla, (2) paluiden tehostamista, (3) unionin taloudellisia ja operatiivisia tukitoimia merkittävää ulkorajavalvonnan vastuuta kantaville maille sekä (4) tukea turvapaikanhakijoiden vastaanottoon, ml. henkilöiden sisäisiä siirtoja jäsenvaltiosta toiseen. Näillä neljällä alueella tulisi kullakin edetä siten, että sekä velvoitteita että yhteisvastuuta koskevia elementtejä edistetään yhtäläisesti. Lisäksi on tärkeää torjua henkilöiden luvatonta edelleen liikkumista jäsenvaltiosta toiseen.

Olennaista on myös työ muuttoliikkeen ulkoisessa ulottuvuudessa, erityisesti parantamalla takaisinottoyhteistyötä keskeisten lähtömaiden kanssa.

Säädösehdotuksista ensi vaiheen prioriteetteja ovat seulonta-asetus ja Eurodac-asetus, joilla katettaisiin suunnitelman 1) kohta. Viimeisimpiin neuvoston neuvottelutuloksiin tehtäisiin kohdennettuja muutoksia nopean hyväksymisen edesauttamiseksi. Sen jälkeen voitaisiin edetä neuvotteluihin Euroopan parlamentin kanssa. Molempien asetusten osalta jatkokeskusteluihin lähdetään Suomen osalta tilanteessa, jossa puheenjohtajan viimeiset kompromissiesitykset ovat olleet kokonaisuudessaan hyväksyttävissä. *Eurodac-asetuksen* osalta puheenjohtaja esittää erillistä meripelastustilanteiden kategoriaa ja lisäksi pidempää rekisteröintimääräaikaa painetilanteissa sovellettavaksi. Ukrainan tilanteen myötä on myös tehty uusi ehdotus tilapäistä suojelua saavien henkilöiden lisäämisestä Eurodaciin rekisteröitävien joukkoon. Tämä viimeisin muutos edellyttää Suomessa kannan tarkentamista U-jatkokirjeellä. *Seulonta-asetukseen* muutoksia tehtäisiin lähinnä kytkösten katkaisemiseksi seulontatoimien jälkeisiin turvapaikka- ja muihin menettelyihin, koska näiden menettelyiden kehittäminen jatkuu vasta uudistuksen myöhemmissä vaiheissa. Tämänhetkisen arvion mukaan muutokset eivät edellytä uutta eduskuntakirjelmää, sillä seulonnan pakolliset elementit pysyisivät pääosin ennallaan.

Liittyen suunnitelman kohtaan 2), *paluuasioilla* on merkitystä kahdella tavalla: yhtäältä paluiden tehostaminen on välttämätöntä maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmän kestävyyskannalta, ja hyvin sujuvat paluut vähentäisivät osaltaan jäsenvaltioihin kohdistuvaa painetta. Toisaalta toisen jäsenvaltion tukeminen paluissa on yhteisvastuun osoittamisen muoto, joka on mukana myös paktikokonaisuuteen kuuluvissa säädösehdotuksissa (paluun tukitoimet). Paluuta koskevassa jäsenvaltioiden yhteistyössä keskeisiä elementtejä ovat raja- ja merivartiovirasto Frontexin kasvava rooli sekä hiljattain nimetty komission paluukoordinaattori. Jäsenvaltioiden poliittiset näkemykset ovat olleet paluuasioiden edistämässä samansuuntaisia, ja fokus onkin toimien tuloksellisuuden lisäämisessä.

Suunnitelman kohdat 3) ja 4) liittyvät *tukeen ja apuun jäsenvaltioille muuttoliikkeen hallinnassa*. Keskeistä on ensinnäkin hyödyntää muuttoliikeasioiden kasvanut EU-rahoitus sekä EU-virastojen resurssit ja toimivaltuudet. Toiseksi tarvitaan yhteisvastuuta jäsenvaltioiden välillä. Yhteisvastuun osalta pyrittäisiin uudistuksen ensi vaiheessa tiivistämään yhteistyötä poliittisella sopimuksella lainsäädäntötyön ulkopuolella. Puheenjohtajan tavoitteena on, että kesäkuun oikeus- ja sisäasioiden neuvoston yhteydessä annettaisiin julistus yhteisvastuun sisällöstä. Yhteisvastuu voisi sisältää erityisesti mereltä pelastettujen henkilöiden siirtämistä ensimmäisistä tulomaista eteenpäin. Jos jäsenvaltio ei ole siirtoihin halukas, vaihtoehtona olisi tuen osoittaminen muulla tavoin. Ainakin taloudellinen tuki tulisi puheenjohtajan esityksen mukaan kysymykseen. Yhteisvastuuta koskevissa säädösehdotuksissa tuen muotoina mainitaan henkilöiden siirtojen lisäksi paluun tukitoimet sekä muut toimet kuten valmiuksien kehittäminen, operatiivinen tuki sekä yhteistyö kolmansien valtioiden kanssa. Jos yhteisvastuuta toteutettaisiin taloudellisenä tukena, sen antamiseen olisi olemassa olevana rakenteena hyödynnettävissä ainakin jäsenvaltioiden korvamerkittyjen lisäsuoritteiden maksaminen EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon. Tällöin varoja käytettäisiin rahaston sääntöjen mukaisesti esimerkiksi unionin toimiin erityisen paineen olla olevien jäsenvaltioiden tukemiseksi.

Yksityiskohdista neuvotellaan vielä tiiviisti ennen neuvostoa, mutta puheenjohtaja tavoittelee mekanismin poliittisesta ja vapaaehtoisesta luonteesta huolimatta suhteellisen velvoittavia sanamuotoja ja jäsenvaltioiden tukiosuuksien määrittelyä etukäteen. On ennakoitavissa, että erityisesti mereltä pelastettujen henkilöiden sisäiset siirrot

jäsenvaltiosta toiseen tulevat olemaan merkittävä osa tilapäisen yhteisvastuumekanismin täytäntöönpanoa ja sitä kautta maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen edistämistä. Neuvotteluista voi ennakoida tulevan vaikeat, koska yhteisvastuu on jakanut näkemyksiä jo monta vuotta. Henkilöiden siirtojen osalta on jo ennalta selvää, että vain osa jäsenvaltioista harkitsee osallistumista, ja kuitenkin nimenomaan siirrot ovat olleet eteläisille muuttoliikkeen kohdemailla tärkeitä. Puheenjohtaja onkin korostanut, että siirtoja tekevään ryhmään tulisi saada riittävästi jäsenvaltioita. Suomi on osallistunut vapaaehtoiisiin siirtoihin viime vuosina, ja viimeisin 175 henkilöä kattanut päätös on kokonaan toimeenpantu. Alaikäisiin ja perheisiin kohdistuneita siirtoja tehtiin Kreikasta, Kyprokselta, Maltalta ja Italiasta. Suomeen mahdollisesti osana tilapäistä yhteisvastuumekanismia siirrettävien henkilöiden määrästä, siirtojen kohderyhmästä ja muista tarvittavista yksityiskohdista päätetään valtioneuvostossa ulkomaalaislain edellyttämällä tavalla.

Henkilöiden *luvattoman edelleen liikkumisen torjunnassa* keskitytään ensi vaiheessa erityisesti nykyisen sääntelyn tehokkaaseen toimeenpanoon ja yhteistyöhön turvapaikkakäytäntöjen lähentämiseksi turvapaikkaviraston tuella. Puheenjohtaja on laatinut tiekartan, jonka tavoitteena on käytäntöjen ja päätösten yhdenmukaistaminen niin, että hakemuksen lopputulos olisi sama jäsenvaltiosta riippumatta. Tiekartan kolme keskeistä periaatetta ovat 1) jäsenvaltioiden osallisuuden lisääminen turvapaikkaviraston ohjeistuksen laadinnassa 2) tiedonjaon edistäminen ja jäsenvaltioiden välisten tietopyyntöjen standardisoiminen sekä 3) turvapaikkaviraston hallintoneuvoston roolin vahvistaminen yhdenmukaistamisesta vastaavana toimijana EU-tasolla.

Työn eteneminen ja Ukrainan tilanteen vaikutukset

Puheenjohtajamaa Ranska ehti saada vaiheittaiselle etenemiselle jäsenvaltioiden periaatteellisen tuen ennen kuin Ukrainan tilanteeseen vastaamisen haasteet keskeyttivät työn hetkellisesti. Seuraavaksi olisi tavoitteena sopia uudistuksen ensimmäisen vaiheen sisällöstä. Mielipiteitä jakavat todennäköisimmin yhteisvastuumekanismin sisältö ja mahdollisesti myös seulonta- ja Eurodac-asetusehdotuksiin esitetyt muutokset, sekä uudistuksen ensimmäisen vaiheen velvoite- ja yhteisvastuuelementtien välinen tasapaino. Ennen 9.-10.6. järjestettävää neuvostoa olisi ihannetilanteessa tarkoitus saada asetusehdotuksia koskevat neuvoston yleisnäkemykset valmiiksi ja sopia yhteisvastuuta koskevan julistuksen sisällöstä siten, että nämä kaikki voitaisiin ainakin poliittisesti hyväksyä kyseisessä neuvostossa. Lisäksi on tarkoitus käynnistää keskustelu Euroopan parlamentin kanssa uudistuksen jatkovalmisteluista.

Puheenjohtaja on todennut, että Venäjän hyökkäyksen aiheuttama laajamittainen muuttoliike Ukrainasta EU-alueelle on antanut maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen edistämiseksi uuden kontekstin, joka on huomioitava valmistelussa. Puheenjohtajan mukaan vaiheittaisen etenemisen osa-alueet ovat yhä ajankohtaisia ja niiden edistäminen on entistäkin tärkeämpää: tämä koskee sekä yhteisvastuumekanismin luomista, taloudellista ja materiaalitukea jäsenvaltioille että toimia ulkorajoilla. Ukrainasta paenneiden tasaisempaa jakautumista jäsenvaltioihin on toistaiseksi edistetty lähinnä henkilöiden omaehtoista siirtymistä helpottamalla. Kyse on ollut sekä EU:n toimista että jäsenvaltioiden kahdenvälisistä järjestelyistä. Samalla EU:n taloudellista tukea vastaanotto toimiin on lisätty. Unionin laajuista mekanismia henkilöiden siirtämiseksi maasta toiseen ei sen sijaan ole luotu. Komissio on kuitenkin tuonut esiin, että jos Ukrainasta pakenevien määrä vielä merkittävästi lisääntyisi, tällaiseen kiintiöintiin voisi tulla tarvetta.

Neuvotteluiden jatkuessa selviää, millaisia vaikutuksia Ukrainan tilanteella lopulta on EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen etenemismahdollisuuksiin. Vastaanottojärjestelmien kuormittuminen monissa jäsenvaltioissa voi vähentää valmiutta osallistua yhteisvastuutoimiin, mutta toisaalta tavallista laajemmalle jakautuva muuttoliikepaine voi tuoda jäsenvaltioiden näkemyksiä lähemmäs toisiaan ja lisätä halukkuutta löytää EU-tason ratkaisuja. Ukrainasta pakeneville myönnettävä tilapäinen suojelu on joka tapauksessa esimerkki EU:n kyvystä tehdä tarvittaessa nopeita ja yhtenäisiä päätöksiä.

Tausta: maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistus

EU:n komissio käynnisti syyskuussa 2020 kokonaisvaltaisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan uudistuksen (*New Pact on Migration and Asylum*, kutsumanimenä pakti). Uudistus kattaa eri osa-alueita, kuten yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistamisen, kumppanuudet EU:n ulkopuolisten maiden kanssa, paluun tehostamisen sekä laillisten väylien edistämisen.

Uudistuksen keskeinen tavoite on ratkaisun hakeminen yhteisen turvapaikkajärjestelmän ongelmakohtiin, ja tältä osin työ perustuu jo vuosia jatkuneisiin neuvotteluihin vuonna 2016 annettujen ehdotusten pohjalta. Neuvotteluiden etenemistä hidastaa monien jäsenvaltioiden vaatimus hyväksyä turvapaikkajärjestelmän uudistus kokonaisuutena eli pakettiratkaisuna, mistä johtuen pitkälle neuvoteltujakaan ehdotuksia ei ole voitu hyväksyä. Poikkeuksen muodostaa unionin turvapaikkavirastoa koskeva asetus, joka hyväksyttiin vuoden 2021 lopussa. Suurimpana jäsenvaltioita jakavana kysymyksenä on edelleen tasapainon löytäminen erityisesti ulkorajatoimiin liittyvien velvoitteiden ja yhteisvastuutoimien välille.

Turvapaikkajärjestelmää koskevan säädösvalmistelun rinnalla työtä on jatkettu myös politiikan muilla osa-alueilla. Ulkosuhteiden osalta pyritään kumppanuuksien vahvistamiseen yhä strategisemmin ja kokonaisvaltaisemmin, ja uusina työkaluina ovat maakohtaiset toimintasuunnitelmat. Paluiden osalta keskustellaan erityisesti takaisinoton kannustimista ja toisaalta vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotouttamisen tukemisesta. Laillisen maahanmuuton osalta komissio antoi 27.4.2022 ns. osaajapaketin (*Skills and Talent Package*), jossa on tiedonannon lisäksi muutosehdotukset pitkään unionissa oleskelleita henkilöitä koskevaan direktiiviin ja yhdistelmälapadirektiiviin. Näistä aloitteista kirjelmöidään eduskunnalle erikseen.

Seuraavassa kaaviossa on kerrattu kokonaisuuteen kuuluvat tiedonannot ja säädösehdotukset kirjelmäviittauksineen.

Tiedonannot	Vuoden 2020 säädösehdotukset	Vuosilta 2016/2018 periytyvät säädösehdotukset
Maahanmuutto- ja turvapaikkauudistusta koskeva tiedonanto (pakti) E 125/2020 vp	Muutettu turvapaikkamenettelyasetus U 34/2016 vp	Paluudirektiivi U 96/2018 vp.
Takaisinottoyhteistyötä koskeva tiedonanto E 38/2021 vp.	Muuttoliikkeen hallinnan asetus U 62/2020 vp.	Vastaanottodirektiivi U 37/2016 vp.
Vapaaehtoisen paluun ja uudelleenkotouttamisen strategia E 74/2021 vp.	Asetus kriisi- ja force majeure - tilanteisiin U 61/2020 vp.	Määritelmäasetus U 35/2016 vp.
Ihmissalakujiuksen vastainen toimintasuunnitelma (2021-25) E 123/2021 vp.	Asetus ulkorajoilla tehtävästä seulonnasta (+tietojärjestelmäpäätystä) U 60/2020 vp + U 21/2021 vp.	Uudelleensijoittamisasetus U 36/2016 vp.
	Muutettu Eurodac-asetus U 30/2016	EU:n turvapaikkavirastoa koskeva asetus U 29/2016 vp. (Hyväksytty)
		Erityisosaajadirektiivi U 44/2016 vp. (Hyväksytty)

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-jaosto 6, kirjallinen menettely 11. - 13.5.2022
EU-ministerivaliokunta 24.5.2022

Eduskuntakäsittely

Ks. uudistuskokonaisuuteen liittyvien eduskuntakirjelmien viitteet yllä olevasta kaaviosta.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksen vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön on arvioitu säädösehdotuksia koskevissa U-kirjelmissä.

Taloudelliset vaikutukset

Tässä kirjelmässä arvioidaan taloudellisia vaikutuksia siltä osin, kuin niitä aiheutuu nimenomaan nyt esitetystä vaiheittaisesta etenemistavasta maahanmuutto- ja turvapaikkauudistuksessa. Käytännössä tämä tarkoittaa ensisijaisesti tilapäistä yhteisvastuumekanismia. Säädösehdotusten taloudellisia vaikutuksia on arvioitu niitä koskevissa U-kirjelmissä.

Vaikutukset EU-budjettiin

Jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta tuetaan EU:n olemassa olevista määrärahoista. Yhteisvastuun osana tehtävät henkilöiden siirtoja voidaan kompensoida vastaanottaville jäsenvaltioille turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta (AMIF) kyseistä rahastoa koskevan asetuksen ((EU) 2021/1147) 20 artiklan mukaisesti 10 000 eurolla siirrettävältä henkilöltä. Lisäksi siirtojen järjestelyistä vastaava jäsenvaltio voi saada 500 euron korvauksen henkilöltä.

Vaikutukset kansalliseen budjettiin

Jos Suomi vastaanottaa turvapaikanhakijoita siirtoina toisesta jäsenvaltiosta, heistä aiheutuu kustannuksia samaan tapaan kuin hakijoiden vastaanotosta yleensäkin. Nämä kustannukset arvioidaan tarkemmin siinä vaiheessa, kun valtioneuvosto päättää siirrettävästä henkilömäärästä.

Venäjän hyökkäyssodasta johtuva tilapäistä suojelua saavien henkilöiden vastaanotto Suomeen on jo johtanut lähivuosien määrärahatarpeiden uudelleenarviointiin maahanmuuton alueella. Määrärahat varataan vuoden 2022 lisätalousarvioon sekä jatkossa talousarvioon ja julkisen talouden suunnitelmaan tarpeen mukaan. Vastaanoton osuus maahanmuuttoa koskevasta kokonaisuudesta on n. 500 milj. euroa vuosina 2022 ja 2023 ja 160 milj. euroa vuonna 2024. Määrärahatarve perustuu arvioon, jonka mukaan vuonna 2022 jätettäisiin 60 000 tilapäisen suojelun hakemusta ja 6 000 turvapaikkahakemusta. Vuonna 2023 turvapaikkahakemusten lukumääräksi arvioidaan 5 000 ja vuonna 2024 vastaavasti 5 500.

Hakijoiden vastaanotosta muodostuvat kustannukset maksetaan valtion talousarvion momenteilta 26.40.01 Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskusten toimintamenot, 26.40.21 Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto sekä 26.40.63 Vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavat tuet.

Muita yhteisvastuutoimia, kuten asiantuntija- tai operatiivinen tuki toiselle jäsenvaltiolle, voidaan rahoittaa EU:n turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston Suomen kansallisesta ohjelmasta. Ohjelmaan on tehty tällaisille toimille 300 000 euron alustava kohdennus, ja hankkeiden rahoitukseen sisältyy joko 25 %:n tai 10 %:n kansallinen osuus. Sen sijaan EU:n sisäasioiden rahastoissa ei nykymuodossaan ole sellaisen suoran taloudellisen tuen mahdollistavaa mekanismia, jolla tukiosuuksia voitaisiin maksaa yhden valtion kansallisesta ohjelmasta toiselle jäsenvaltiolle. Näin ollen, jos yhteisvastuu toteutettaisiin suorana taloudellisena tukena toisille jäsenvaltioille, se olisi katettava kokonaisuudessaan kansallisesta budjetista. Kustannusten kansallisesta kohdentamisesta ja sen edellyttämästä budjetointimenettelystä päätetään talousarviomenettelyssä siinä vaiheessa, jos tällaisia toimia suunnitellaan. Yhteisvastuun ja erityisesti suoran taloudellisen tuen mallin taloudellisia vaikutuksia tarkennetaan vielä suunnittelun edetessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Katri Niskanen, SM/MMO, p. 0295 488 672
Kukka Krüger, SM/MMO, p. 0295 488 270
Jani Järäinen, SM/RO, p. 0295 421 134
Kristiina Mauriala, SM/KVY, p. 0295 488 275
Hannele Taavila, SM/PO, p. 0295 488 568
Renne Klinge, UM, p. 0295 350 274
Lauri Taro, VM, p. 0295 530 565
Anne Lamminmäki, VNK, p. 0295 160 129

EUTORI-tunnus**Liitteet**

Viite E 125/2020 vp.

Asiasanat Hoitaa	laiton maahanmuutto, maahanmuutto, muuttoliike, turvapaikka SM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, OM, STM, TEM, VM, VNK, VTV
